

N:o 16.

Af herr **J. G. Hazén**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till förbättrad vård åt sådana sinnesslöa, hvilka icke intagas i asyler, uppfostringsanstalter eller arbetshem.

Vid sistlidne riksdag frambar undertecknad motion, åsyftande skrifvelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag till förbättrad vård åt sådana ekonomiskt vanlottade *sinnessjuka* och *idioter*, för hvilka ej erhålles statshjelp.

I statsutskottets utlåtande n:o 9 å sidorna 186 och 187 anfördes från berörda motion en del statistiska redogörelser, och gjordes dervid väsentligen efterskrifna uttalande: »Att emellertid, såsom herr Hazén förordat, med statsmedel bidraga till de sinnessjukes vård i hemmen synes utskottet betänkligt, enär man härigenom i fattigvårdshänseende komme att beträda en förut okänd väg. — — — Den väg, staten synes böra följa för afhjelpande af de brister, som må förefinnas med afseende å sinnessjukes vård, är deremot enligt utskottets mening att genom anordnande af, såvidt nödig sparsamhet medgifver, erforderligt antal hospital och asyler bereda dem, som deraf äro i behof, tillfälle att å sådan anstalt erhålla vård». — På grundval af denna motivering hemställde utskottet, att ifrågavarande motion icke måtte bifallas, hvilket ock blef Riksdagens beslut.

Af det anförda framgår, att min förenämnda motion, n:o 53 år 1898, hvilken omfattade både sinnessjuka och idioter, blef af statsutskottet och Riksdagen besvarad egentligen endast med afseende på de sinnessjuka. Med afseende på idioterna eller der afhandlade sinnesslöa lemnades deremot intet direkt svar. Detta vågar jag tolka såsom inbjudan

till förnyad motion särskildt med afseende på de sistnämnda, och gör jag detta desto hellre, som min förenämnda hemställan hade sin närmaste upprinnelse i tilldragelser inom dessa vanlottades tillvaro.

I öfver 50 år har staten tillsammans med skoldistriktet på det varmaste nitälskat för uppfostringsanstalter åt alla normala barn. Genom lagen den 31 maj 1889 har samfundet åtagit sig de döfstummas utbildning, och genom lagen den 29 maj 1896 har likartad hjälp blifvit beredd åt de blinda. Sist hafva vi att anteckna Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 28 maj 1897 angående anslag af allmänna medel åt uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn och åt arbetshem för sinnesslöa. Genom berörda kungörelse är — till stor hugnad och välsignelse för många hem — en hjälpende hand utsträckt åt många sinnesslöa barn, både icke fallandesjuka och fallandesjuka; men inför densamma äro *tillbakasatta alla sinnesslöa, hvilka dels lida af sinnessjukdom eller af smittosam sjukdom, dels anses olämpliga för samlifvet i uppfostringsanstalten och för deltagandet i arbetet derstädes, dels icke befinnas bildbara.*

I yttersta nödfall skulle väl för en ringa del af de sistnämnda kunna beredas plats å asylor. Men för öfrigt nödgas hela den återstående skaran stå utanför åtminstone den statshjelp, som annars under olika former kommer hvarje annat barn till del. Bland dessa äro nog en del så högst vanlottade, att den enda hjälp, man kan lemna dem, är nödig vård; men det finnes ock flera, som befinna sig på det området, att de åtminstone i någon mån kunna utbildas, och detta ehuru de till fattningsförmåga ej kunna fullt motsvara de kraf, som enligt nuvarande bestämmelser måste göras gällande från motsvarande anstalter.

Räknas de såsom fattiga, blifva de naturligtvis mer eller mindre kommunens tillhörighet; men i motsatt fall komma de med hela sin tyngd på föräldrahemmet. Der skola de vårdas, der skola särskilda åtgärder vidtagas till den utbildning, som befinnes möjlig. På välbergadt område saknar nöden härvid åtminstone de ekonomiska trångmålens bitterhet; men bland de fattige och kanske ännu mer bland de mindre bemedlade kunna svårigheterna stundom blifva rent af förkrossande. Känslan häraf blir ock nu desto större, som den ej sällan står i samband med gäckade förhoppningar. På grund af förut åberopade kungörelse vidtagas t. ex. åtgärder för ett sinnesslött barns intagning å uppfostringsanstalt, och när allt blifvit förberedt, kommer utslaget: »obildbart eller oförmöget till vidare utveckling». — Denna tanke är hemtad från fulla verkligheten. Inom området för min presterliga verksamhet bor en högst

sträfsam och aktningvärd familj, der den försörjande husfadern är på en gång snickare och innehafvare af en liten hemmansdel. Till familjen höra många barn. Bland dessa äro, såsom man befarar, 3 sinnesslöa. För det äldsta — en rätt snäll gosse — söktes inträde vid uppfostringsanstalt, och om detta från anstaltens sida kunnat beviljas, så hade ju familjen fått stor hjälp både från staten, landstinget och kommunen. Men nu blef utslaget: *obildbar*, och härmed ställes den hårdt pröfvade familjen utanför hvarje sådant understöd eller hjälp.

En grundlig utredning med afseende på här åsyftade sinnesslöa skall helt visst ådagaläggas:

dels att hjälp är af nöden och detta i annan form än det nakna lagbudet: »de sjuke skola omsorgsfullt vårdas och med mildhet efter människokärlekens fordringar behandlas;

dels att många af dessa sinnesslöa äro i den belägenhet, att de behöfva asylvård för att komma i åtnjutande af en mera mänsklig tillvaro;

dels ock att många af dem kunna vårdas i goda enskilda hem — ja, äfven i deras föräldrahem — samt der i någon mån hyfsas och utbildas, ehuru de inför uppfostringsanstalterna ej anses bildbara.

Genom sådan utredning skall det ock blifva uppenbart:

dels att många kommuner äro så hårdt trängda genom olika kraf, att man för ifrågavarande ändamål på dem ej må lägga allt för tung börda;

dels ock att många i denna del hemsökta, mindre bemedlade hem, hvilka egentligen stå utanför fattigvård och må hända äfven utanför mera kraftig filantropi, väl behöfva mera deltagande samfundshjelp och officiell uppmärksamhet, på det äfven härigenom mera ljus må spridas omkring de vanlottade, som ju för vård och utbildning mera än andra behöfva mycket ljus.

Vid sådan utredning torde ock framgå såsom både rättvist och följdriktigt, att äfven staten här på hjälpande och uppmuntrande sätt träder emellan — ja, äfven *staten!* Då den tillsammans med skoldistrikt, kommuner och andra samfundsinrättningar gör så mycket för alla andra barn, hvarför skulle den då förbigå de här afhandlade, hvilka ju *förlifva*, så att säga, barn, så länge de här hafva sin tillvaro?

I anslutning till det anförda vågar jag alltså vördsammast anhålla,

att Riksdagen behagade besluta underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag rörande åtgärder till förbättrad vård åt

sådana sinnesslöa, hvilka stå utanför den samfundshjelp, som lemnas genom asyler, uppfostringsanstalter och arbetshem.

Stockholm den 21 januari 1899.

J. G. *Hasén.*

N:o 17.

Af herr **C. Sandquist**, om ändring af 6 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Vid 1897 års riksdag väckte undertecknad motion (n:o 6) i syfte att vinna sådan ändring i 6 § uti lag af den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, att »inkomst genom aflöning» måtte göras likställig med öfrig vägskattskyldig »inkomst, som uppgår till minst ett tusen kronor.» Lagutskottet vitsordade då motionens berättigade syfte, men det afstyrkte dock densamma af det skäl, att flera med inkomst genom aflöning likställiga beskattningsföremål icke blifvit uti motionen medtagna.

Vid förra årets riksdag förnyade jag samma motion i öfverensstämmelse med den af lagutskottet gifna vinken, med yrkande således derpå, att »inkomst genom aflöning» eller motsvarande inkomst ur annan källa, såsom arvode, pension, lifränta och dylikt, uppgående till minst ett tusen kronor, måtte göras likställig med öfrig vägskattskyldig inkomst.

Genom lagutskottets hemställan och Andra Kammarens i enlighet dermed fattade beslut befrämjades på ett erkännansvärdt sätt syftemalet med min motion. Då emellertid Första Kammaren afslog till alla delar